

**Citu priekšlikumu un komentāru apkopojums par 2019.gada 18.jūlija precizēto konsultāciju dokumentu
 par grozījumiem kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā**

N.p. k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā, vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
Citi jautājumi				
1.	Konsultāciju dokuments	<p>Latvijas Siltumuzņēmumu asociācija (turpmāk – LSUA), VAS “Latvijas Pasts”</p> <p>Šīs analīzes ietvaros esam sagatavojuši vairākus izpētes modeļus, kuru mērķis ir novērtēt, vai piedāvātās WACC un RAB piemērošanas pieejas nominālā un reālā izteiksmē dod tādus pašus rezultātus, vērtējot kopējo prognozēto naudas plūsmu, ko paredzēts saņemt investoriem, kā arī pēc aplēstās nākotnes naudas plūsmu neto pašreizējās vērtības.</p> <p>Investīciju teorija nosaka, ka projekta ekonomisko pamatojumu nedrīkst vērtēt pēc nākotnes naudas plūsmu kopsummas, bet gan pēc nākotnes naudas plūsmu pašreizējās vērtības, jo tajā ir ņemta vērā naudas laika vērtība.</p> <p>Indikatīvās analīzes rezultāti liecina, ka naudas plūsmu neto pašreizējā vērtība 2. un 3.scenārijā ir negatīva: saglabājot pārējos pieņēmumus</p>	<p>Regulators paskaidro, ka gan 2019.gada 30.maija konsultāciju dokumentā iekļautajā grozījumu projektā, gan precizētajā konsultāciju dokumentā iekļautajā grozījumu projektā (1.variantā) reālo kapitāla atdeves likmi paredzēts piemērot tikai pārvērtētajiem pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem, savukārt nominālo kapitāla atdeves likmi paredzēts piemērot visiem nepārvērtētajiem pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem ieguldījumiem. Precizētajā konsultāciju dokumentā iekļautais grozījumu projekts (1.variants) paredz papildināt Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodiku ar 2.3.apakšpunktu, kurā definētas nepārvērtētu aktīvu pazīmes.</p> <p>Šos nosacījumus Regulators ņēma vērā, gatavojot indikatīvo vērtējumu par reālās un nominālās kapitāla atdeves likmes piemērošanu.</p> <p>Regulators norāda, ka LSUA un VAS “Latvijas Pasts” sagatavotajā pētījumā iekļautajā indikatīvā gadījumu izpētes modeļa tabulā šis nosacījums nav ņemts</p>	

		<p>nemainītus, WACC reālā izteiksmē piemērošanas metode nav matemātiski korekta. Šāda pieeja skaidri norāda uz to, ka investori dotu priekšroku RAB uzskaitē iegādes vērtībā un nominālās kapitāla atdeves likmes piemērošanai, nevis periodiskai regulēto aktīvu bāzes pārvērtēšanai un reālās kapitāla atdeves likmes piemērošanai.</p> <p>Mēs konstatējam vairākus iespējamus risinājumus, kas ļautu sinhronizēt apskatīto scenāriju neto pašreizējās vērtības, bet vienkāršākā pieeja, kas ļautu harmonizēt matemātiskos rezultātus, ir regulēto aktīvu bāzes pārvērtēšana, balstoties uz nākotnē paredzamo inflācijas rādītāju par nākamo gadu, nevis vēsturisko rādītāju.</p>	<p>vērā. Regulators ir veicis atbilstošus aprēķinus, kas parāda, ka, ievērojot nosacījumus par nominālās kapitāla atdeves likmes piemērošanu visiem nepārvērtētajiem aktīviem, neto pašreizējā vērtība ir 0 gan 1.variantā (bez aktīvu pārvērtēšanas, piemērojot nominālo likmi), gan 2.variantā (kas paredz ikgadēju regulējamo aktīvu bāzes (turpmāk – RAB) pārvērtēšanu (indeksēšanu)), savukārt 3.variantā (kas paredz RAB aktīvu pārvērtēšanu reizi piecos gados) neto pašreizējā vērtība ir pozitīva.</p>	
2.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas</p> <p>Saskaņā ar 2018.gada 5.jūlijā Regulatora publicēto konsultāciju dokumentu dabasgāzes sadalei tiek izmantoti EERP pētījumā apkopotie dati par EERP dalībvalstu izmantotajiem beta koeficientiem pirms korekcijas saistībā ar aizņemtā kapitāla izmantošanu dabasgāzes nozarē. Tomēr 2018.gada 5.jūlijā Regulatora publicētajā konsultāciju dokumentā nav norādīts, kuras valstis Regulators ir atzinis par pielīdzināmām Latvijas situācijai un</p>	<p>Nozares aktīvu beta koeficienta aprēķinā tiek izmantoti to valstu aktīvu beta koeficienti, kur beta koeficienta korekcijas formulā tiek ņemta vērā nodokļu ietekme ($\beta_a = \beta_e / [1 + (1-t) * (D/E)]$).</p> <p>Šādu pieeju (EERP vidējā beta koeficienta izmantošana) regulēšanas praksē piemēro arī Igaunijā un Lietuvā. Regulatoram nav iemesla apšaubīt EERP pētījumā iekļauto datu patiesumu vai precizitāti.</p>	

		<p>no kuriem rādītājiem veidojas metodikas projektā iekļautais vidējais rādītājs. Papildus, kā minēts EERP pētījumā, lielākā daļa Eiropas valstu regulatoru beta koeficienta aprēķinus balsta uz speciāli izstrādātiem pētījumiem, kurus veic regulatori vai ārēji konsultanti, kas galvenokārt pēta attiecīgās nozares publisko akciju sabiedrību atdevi. Gaso uzskata, ka, atsaucoties uz dažādu regulatoru izmantotajiem vidējiem beta koeficientiem, ir iespējams pārvērtēt vai nepietiekami novērtēt atsevišķu uzņēmumu potenciālo ietekmi. Tādēļ Gaso iesaka Regulatoram veikt īpaši izstrādātu atlasu uzņēmumiem, kuri darbojas attiecīgajās nozarēs un ģeogrāfiskajās teritorijās, un aprēķināt beta koeficientu, pamatojoties uz primārajiem publiski pieejamajiem datiem, jo sekundāro datu izmantošana, neanalizējot katra avota patiesumu, var radīt neprecīzus rezultātus.</p>		
3.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas Gaso uzskata, ka Regulators kapitāla atdeves likmes aprēķinā piemēro neadekvātu tirgus riska piemaksu. Saskaņā ar EERP pētījumā noteikto tirgus riska piemaksa ir papildu atdeve, ko kopējais akciju tirgus nodrošina ieguldījumiem salīdzinājumā ar bezrisku ieguldījumiem. Šī atdeve</p>	<p>Nav ņemts vērā. Valstīs ar vāji attīstītu kapitāla tirgu, ko raksturo zema tirgus kapitalizācija un apgrozījums un augsts ieņēmumu svārstīgums (<i>volatility</i>), parasti tirgus riska piemaksas novērtēšanai neizmanto šādus datus, vērtējot tirgus riska piemaksu salīdzinājumā ar kapitāla tirgus atdevi valstīs ar augsti attīstītu kapitāla tirgu. Ņemot vērā, ka Latvijas kapitāla tirgus pēc</p>	

		<p>kompensē investoriem to, ka viņi uzņemas salīdzinoši lielāku akciju tirgus risku. Gaso norāda, ka tirgus piemaksai ir jāatspoguļo konkrētās valsts akciju tirgus ienesīgums virs bezriskā likmes. Ņemot vērā, ka Regulators izmanto vidējo desmit gadu bezriskā likmi par pēdējiem desmit gadiem, Regulatora līdzīgi pieņēmumi būtu jāpieņem arī tirgus riska piemaksas aprēķinā, izmantojot desmit gadu Baltijas akciju tirgu atdeves likmi. Svarīgi norādīt, ka pēdējo desmit gadu laikā, "Nasdaq Baltic" biržā atdeves rādītājs vidēji gadā ir 30%, kas ir daudz augstāks nekā WACC metodikā noteiktā 5% tirgus riska piemaksa. Saprotot, ka tirgus riska piemaksa 30% apmērā ir pārmērīgi liela, Gaso piedāvā Regulatoram izmantot pēdējo trīs gadu "Nasdaq Baltic" biržas atdeves rādītāju, kas vidēji ir 10% gadā.</p> <p>Šobrīd Regulators tirgus riska piemaksu nosaka, izmantojot EERP apkopojumā minēto informāciju par dalībvalstu regulatīvo iestāžu izmantoto starptautisko ekspertu novērtējumu par kapitāla tirgiem un izmanto Latvijai līdzīga riska profila valstu aprēķinātās vidējās tirgus riska piemaksas. Būtiski uzsvērt, ka publiski pieejamajos konsultāciju dokumentos nav norādīts un</p>	<p>kapitalizācijas un apgrozījuma ir viens no mazākajiem Eiropā¹, šo datu izmantošana tirgus riska piemaksas novērtēšanai nebūtu korekta. Arī Igaunijas un Lietuvas regulatori tirgus riska piemaksas novērtēšanai neizmanto Baltijas/attiecīgās valsts kapitāla tirgus datus.</p> <p>Ņemot vērā, ka tirgus riska piemaksas novērtēšanā, aprēķinot kapitāla atdeves likmi, tiek izmantota EERP apkopojumā līdzīga riska valstu (Centrālās un Austrumeiropas valstis) vidējā tirgus riska piemaksas vērtība, šī piemaksa jau ņem vērā līdzīgus riska faktoros, kas attiecas arī uz Latviju (piem., mazāk attīstīti kapitāla tirgi, tirgus izmērs utt.).</p>	
--	--	---	---	--

¹ <https://www.makroekonomika.lv/kapitala-tirgus-latvija-tresaja-desmitgade-bet-joprojam-vajs-vai-ir-alternativas>

		<p>pamatots, kuras valstis Regulators ir atzinis par pielīdzināmām Latvijas situācijai un no kuriem rādītājiem veidojas grozījumu projektā iekļautais vidējais rādītājs. Gaso vēlas norādīt, ka katra valsts, aprēķinot tirgus riska piemaksu, var būt izmantojusi atšķirīgu pieeju, kā rezultātā nevar tikt precīzi novērtēta tirgus riska piemaksa Latvijas uzņēmumiem. Papildus būtiski uzsvērt, ka Latvijas tirgus ir viens no mazākajiem Eiropas Savienības tirgiem un gadījumā, ja Regulators aprēķina tirgus riska piemaksas likmi, izmantojot citu valstu likmes, tad tirgus riska piemaksai ir nepieciešams pievienot valsts riska prēmiju, jo katra valsts atšķiras viena no otras un katrai valstij tiek noteikts savs riska līmenis.</p>		
4.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas Konsultāciju dokumentā Regulators norāda, ka, analizējot siltumapgādes komersantu pašu kapitāla rentabilitātes datus, analizē tika iekļauti 127 novērojumi, kas neesot pietiekami liels novērojumu skaits, tomēr saskaņā ar statistikas teoriju, lai veiktu nepieciešamās regresijas, nepieciešami vismaz 30 novērojumi. Papildus Regulators norāda, ka abpusējās analīzes gadījumā nulles hipotēzi nevar noraidīt (pie ticamības līmeņa 95%), tomēr vienpusējās alternatīvas hipotēzes</p>	<p>Regulators norāda, ka pētījumā komersanti tika sadalīti pēc lieluma kritērijiem četrās grupās un tā rezultātā atsevišķās grupās bija mazāk nekā 30 novērojumu katrā. Līdz ar to grupas tika apvienotas, un, lai novērstu to, ka šāda apvienošana būtu varējusi ietekmēt statistisko testu analīzes rezultātu, kur secinājumi bija pretrunīgi (arī ņemot vērā divpusējās un vienpusējās hipotēžu pārbaudes ticamības līmeņa atšķirības), tika nolemts analizē izmantot nevis izlasi, bet generālkopu. Šāds solis ļauj izvairīties no tā, ka izlase nav pietiekami reprezentatīva un iegūt statistiski nozīmīgu rezultātu.</p>	

		<p>gadījumā tā ir noraidāma. Tas nozīmē, ka Regulators ne tikai jau pieņem, ka rezultāti 5% gadījumu var būt neprecīzi, bet arī, izmantojot viensusējo alternatīvas metodes, mākslīgi palielina neprecizitātes līmeni. Ir būtiski norādīt, ka viensusējā alternatīvas metode pie 95% ticamības līmeņa ir tas pats, kas abpusējā alternatīvas metode pie 90% ticamības līmeņa. Papildus, ņemot vērā, ka novērojumu skaits bija adekvāts ($127 > 30$), tomēr nerasniedza Regulatora vēlamu rezultātu, Gaso uzskata, ka Regulatora lēmumu pievienot atlasei papildu novērojumus, kas veido 112 577 atlases kopā iekļautos novērojumus, var uzskatīt kā vēlmi iegūt vēlamu rezultātu. Tādēļ Gaso apšaubu konsultāciju dokumentā un precizētajā konsultāciju dokumentā norādīto aprēķinu precizitāti un iegūtos secinājumus.</p>		
5.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas Nepieciešams uzsvērt, ka šī brīža tirgus apstākļos būtiska ir regulatīvās vides stabilitāte. Iepriekš kapitāla atdeves likme tika pārskatīta 2018.gada 23.augustā, un Gaso uzskata, ka adekvātu kapitāla atdeves likmi būtu nepieciešams noteikt uz ilgāku periodu, piemēram uz pieciem gadiem, kā tas ir noteikts Lietuvā. Saskaņā ar Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes</p>	Atbilstoši tarifu aprēķināšanas metodikai kapitāla atdeves likme tiek fiksēta, apstiprinot tarifu, un ir nemainīga visā tarifu pārskata cikla laikā. Tādējādi, lai fiksētu kapitāla atdeves likmi ilgākā laika periodā, attiecīgi jāmaina tarifu pārskata cikla ilgums tarifu aprēķināšanas metodikā.	

		<p>ziņojumā minēto kapitāla atdeves noteikšana uz ilgāku laika periodu rada ne tikai lielāku stabilitāti un noteiktību sistēmas operatoriem un lietotājiem, bet arī veiksmīgākus apstākļus sistēmas efektivitātes uzlabošanai ar nosacījumu, ja noteiktā kapitāla atdeves likme nav neadekvāti zema. Piemērojot šādu pieeju neadekvāti zemas kapitāla atdeves likmes gadījumā, komersantam tiktu radīta būtiska negatīva ietekme uz uzņēmuma darbību un finanšu rezultātiem un tiktu apdraudēta uzņēmuma attīstības iespēja.</p>		
6.	Konsultāciju dokuments	<p>Gaso Gaso norāda, ka Latvijas komersantiem aktīvi lielākoties ir pārvērtēti, tādēļ, apstiprinot grozījumu projektu esošajā redakcijā, lielākajai daļai komersantu būtu nepieciešams izmantot reālo kapitāla atdeves likmi, kas saskaņā ar konsultāciju dokumentā norādīto veido 2,92%, kas Gaso ieskatā ir neadekvāti zema. Būtiski norādīt, ka Latvijai noteiktā reālā kapitāla atdeves likme būtu ne tikai zemākā likme salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm, bet arī zemākā likme starp Eiropas valstīm. Pārmērīgi zemas kapitāla atdeves likmes noteikšana ne tikai neveicinātu investīciju piesaisti, bet arī radītu nevienlīdzīgu attieksmi starp</p>	<p>Regulators norāda, ka salīdzināt reālās un nominālās likmes apmērus nav korekti, ņemot vērā, ka, piemēram, Igaunijā un Lietuvā dabasgāzes pārvadē un sadalē noteiktās nominālās likmes piemēro atlikušajai vēsturiskajai RAB vērtībai, nevis pārvērtētajai vērtībai. Savukārt, salīdzinot kapitāla atdeves likmes nominālā izteiksmē, provizoriskā novērtētā kapitāla atdeves likme Latvijā ir vidējā Baltijas līmenī.</p>	

		regulētiem komersantiem dažādās Eiropas valstīs.		
7.	<p>4.2. reālā izteiksmē:</p> $wacc_r = \left(\frac{1 + (r_e \times \frac{E}{E+D}) \times \frac{1}{(1-t)} + r_d \times \frac{D}{E+D}}{1 + PCI_{izm}} \right) - 1,$ <p>kur $wacc_r$ – vidējā svērtā kapitāla atdeves likme reālā izteiksmē [%]; PCI_{izm} – patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība [%]. Ja PCI_{izm} vērtība ir negatīva, aprēķinā izmanto vērtību 0%.</p>	<p>Gas Regulatora grozījumu projektā minēts, ja PCI_{izm} vērtība ir negatīva, aprēķinā tiek izmantota 0% vērtība. Lūgumam Regulatoru sniegt skaidrojumu, kā komersantam rīkoties situācijā, ja tam rastos nepieciešamība pārvērtēt RAB un, ņemot vērā ekonomikas lejupslīdi un patēriņa cenu izmaiņu būtisku samazinājumu vairāku gadu garumā, pārvērtēšanas rezultātā RAB samazinātos un PCI_{izm} vērtībai būtu jābūt negatīvai, tomēr saskaņā ar grozījumu projektā minēto tiktu piemērota nulles vērtība. Ja ekonomikas lejupslīdes gadījumā vēl papildus tiek kavēta komercdarbība, tas būtiski var ietekmēt enerģētikas tirgus dalībniekus un Latvijas tautsaimniecību, tādēļ Gaso aicina Regulatoru izvērtēt šādas situācijas iespējamību un Grozījumu projektā paredzēt kompensācijas mehānismu komersantam.</p>	<p>Regulators paskaidro, ka PCI_{izm} piemērošana 0% vērtībā nozīmē, ka pārvērtētajai aktīvu vērtībai tiek piemērota kapitāla atdeves likme nominālajā izteiksmē. Ekonomiskā cikla lejupslīdes posmā finanšu tirgi pielāgojas ekonomiskajai situācijai, attiecīgi koriģējot procentu likmes, kas savukārt tiek izmantotas, līdz ar to nominālā izteiksmē aprēķinātā kapitāla atdeves likme būs ekonomiskajai situācijai atbilstošā līmenī un nodrošinās komersantam pietiekamu kapitāla atdeves līmeni.</p>	<p>4.2. reālā izteiksmē:</p> $wacc_r = \left(\frac{1 + (r_e \times \frac{E}{E+D}) \times \frac{1}{(1-t)} + r_d \times \frac{D}{E+D}}{1 + PCI_{izm}} \right) - 1,$ <p>kur $wacc_r$ – vidējā svērtā kapitāla atdeves likme reālā izteiksmē [%]; PCI_{izm} – patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība [%]. Ja PCI_{izm} vērtība ir negatīva, aprēķinā izmanto vērtību 0%.</p>
8.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas Gaso uzskata, ka šāda Grozījumu projekta apstiprināšana ne tikai aizskar komersantiem radīto tiesisko paļāvību, rada nenoteiktību un ietekmē ilgtermiņa plānošanu, bet arī raida nepareizu signālu enerģētikas uzņēmumu akcionāriem</p>	<p>Regulators piekrīt, ka regulatīvā satvara stabilitāte un paredzamība ir būtiska, taču to nevar uzskatīt par vienīgo apsvērumu, lemjot par regulatīvās vides attīstību. Tiesiskās paļāvības princips nedod pamatu uzskatīt, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, un tas neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu</p>	

		<p>un ārvalstu investoriem. Saskaņā ar likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 5.pantu, kur teikts, ka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas iestāde rīkojas, lai aizstāvētu lietotāju intereses un veicinātu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību saskaņā ar taisnīguma, atklātības un neitralitātes principiem, Gaso aicina Regulatoru ņemt vērā iepriekš norādīto informāciju un pārskatīt Grozījumu projekta izstrādāšanas nepieciešamību vai veikt grozījumus plānotajā metodikas grozījumu projektā.</p>	<p>(skat., piemēram, Satversmes tiesas 2004.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.2004-03-01 9.3.apakšpunktu). Regulators uzskata, ka ir būtiski nodrošināt, ka pārvērtētiem aktīviem tiek piemērota reāla kapitāla atdeve, savukārt nepārvērtētiem aktīviem nepieciešams piemērot nominālu kapitāla atdeves likmi. Izvērtējot grozījumu ietekmi kopumā, Regulators secinājis, ka grozījumu objektīvā nepieciešamība ir nozīmīga un tiesiskā regulējuma maiņa ir pamatota.</p>	
9.	Konsultāciju dokuments	<p>AS "Latvijas elektriskie tīkli" (turpmāk – LET) LET vēlas uzsvērt, ka ir būtiski nodrošināt, lai regulēto pakalpojumu tarifos iekļaujama kapitāla atdeves likme atbilst finanšu tirgus novērtējumam, kas ietver valsts un nozares riskus un tiek noteikta un piemērota atbilstoši labajai praksei. Lai pārliecinātos par kapitāla atdeves likmes atbilstību regulēto pakalpojumu nozares specifikai citās Eiropas Savienības (ES) valstīs, uzskatām, ka regulatoram būtiski ir veikt salīdzinājumu ar citu valstu (īpaši Latvijai pielīdzināmās Austrumeiropas un Centrāleiropas valstīs) noteiktajām regulēto pakalpojumu nozarēs</p>	<p>Regulators seko līdzi regulēšanas praksei kapitāla atdeves pieejas piemērošanā tarifu noteikšanā un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā. Aprēķinot kapitāla atdeves likmes, tiek ņemtas vērā EERP apkopojumā iekļautās kapitāla atdeves likmes komponentu vērtības. Jāņem vērā, ka katrā valstī regulatīvā iestāde, nosakot kapitāla atdeves likmi, ņem vērā aktuālo situāciju nozarē un risina konkrētus uzdevumus atbilstoši valsts situācijai.</p>	

		<p>piemērojamajām nominālajām un reālajām kapitāla atdeves likmēm, un šāda pētījuma nepieciešamību paredzēt arī metodikā un ar to iepazīstinot iesaistītos komersantus.</p>		
10.	Konsultāciju dokuments	<p>LET Regulēto pakalpojumu tarīfos iekļaujamajai kapitāla atdeves likmei jāatbilst aktuālam finanšu tirgus novērtējumam. Kapitāla atdeves likmes atbilstību tirgus situācijai katru gadu līdz ar gada pārskata sagatavošanu pārbauda neatkarīgs revidents. Ja regulēto pakalpojumu tarīfos iekļaujamā kapitāla atdeve būtiski atšķiras no finanšu ekspertu, tai skaitā neatkarīgu revidentu, vērtējuma, tiek radīta būtiska negatīva ietekme uz uzņēmuma darbību un finanšu rezultātiem – tiek ierobežota uzņēmuma spēja piesaistīt kapitālu uzņēmuma attīstībai, apdraudēti turpmākie kapitālieguldījumi, jo sagaidāmā atdeve no tiem nesedz ieguldītā kapitāla izmaksas, var veidoties aktīvu bilances vērtības norakstīšanas risks. Neatbilstoši noteikta kapitāla atdeves likme var negatīvi ietekmēt uzņēmuma aktīvu vērtību. AS “Latvijas elektriskie tīkli” ir pārvades sistēmas aktīvu īpašnieks un atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma</p>	<p>Kapitāla atdeves aprēķins ietver finanšu resursu piesaistes izmaksas, kas raksturo situāciju finanšu tirgos. Regulators nekoriģē finanšu tirgus rādītāju lielumu, bet gan nosaka metodiku, kā finanšu tirgū pastāvošās finanšu resursu piesaistes izmaksas tiek ņemtas vērā, nosakot komersantu sniegto pakalpojumu izmaksas. Regulators norāda, ka, ņemot vērā veikto analīzi un līdz šim saņemtos komentārus, nav pamata uzskatīt, ka noteiktā likme neatbilst tirgus situācijai. Papildus Regulators norāda, ka atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem komersantam ir atļauts pamatlīdzekļus pārvērtēt, gan palielinot, gan samazinot sākotnēji noteikto vērtību².</p>	

² Ministru kabineta noteikumu Nr.775 “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumu” 5.3.nodaļa “5.3. Pamatlīdzekļu uzskaitē un novērtēšana pēc sākotnējās vērtības noteikšanas”, <https://likumi.lv/ta/id/278844-gada-parskatu-un-konsolideto-gada-parskatu-likuma-piemerosanas-noteikumi>

		<p>prasībām finansē ieguldījumus pārvades sistēmā, par kuriem lemj pārvades operators AS “Augstsprieguma tīkls” un apstiprina Regulators. Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumam noteikto kapitāla atdeves likmi (wacc) piemēro arī ikgadējās nomas maksas aprēķinam. Papildus arī jāņem vērā, ka neatbilstoši noteiktu atgūstamo kapitāla izmaksu dēļ, kas rezultējas izbūvēto aktīvu vērtības norakstīšanā zem to aizvietošanas vērtības, tiek samazināts arī ikgadējais pamatlīdzekļu nolietojums, kas atbilstoši metodikai iekļaujams tarīfos un primāri tiek izmantots kā finansējums pamatlīdzekļu atjaunošanai. Līdz ar to pakalpojuma cenā iekļaujama nolietojums var nebūt pietiekams, lai nodrošinātu regulāru aktīvu atjaunošanu sistēmas ilgtspējīgas un drošas darbības nodrošināšanai.</p>		
11.	Konsultāciju dokuments	<p>Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK)</p> <p>Lai nodrošinātu infrastruktūras tarīfu samērīgumu, būtu jāņem vērā ne tikai infrastruktūras uzturēšanas izmaksu pamatojums Latvijas mērogā, bet arī situācija citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, it sevišķi Baltijā. Šajā ziņā LTRK aicina Regulatoru neatstāt bez</p>	<p>Regulators seko līdzi regulēšanas praksei kapitāla atdeves pieejas piemērošanā tarīfu noteikšanā un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā. Aprēķinot kapitāla atdeves likmes, tiek ņemtas vērā EERP apkopojumā iekļautās kapitāla atdeves likmes komponenšu vērtības. Jāņem vērā, ka katrā valstī regulatīvā iestāde, nosakot kapitāla atdeves likmi, ņem vērā aktuālo situāciju nozarē valstī un risina konkrētus uzdevumus.</p>	

		ievēribas to, ka, piemēram, gāzes sektorā tarifu noteikšanas metodika Lietuvā šobrīd paredz piemērot kapitāla atdeves likmi 3,33–3,85% apmērā ³ .	Vērtējot kapitāla atdeves likmju līmeni Baltijas valstīs, Regulators norāda, ka korekti būtu salīdzināt provizoriski novērtēto kapitāla atdeves likmi nominālā izteiksmē ar Igaunijas un Lietuvas kapitāla atdeves likmēm, ņemot vērā, ka Igaunijā un Lietuvā dabasgāzes nozarē aprēķina kapitāla atdeves likmes nominālā izteiksmē un piemēro tās atlikušajai vēsturiskajai RAB vērtībai, nevis pārvērtētajai vērtībai. Ņemot vērā minēto, provizoriskā novērtētā kapitāla atdeves likme nominālā izteiksmē Latvijā ir vidējā Baltijas līmenī.	
12.	Konsultāciju dokuments	LTRK Tarifu aprēķināšanas metodikai kopumā būtu jāveicina infrastruktūras pārvaldnieku efektīva darbība turpmākā kritiskās infrastruktūras uzturēšanā un attīstīšanā, vienlaikus neradot nepamatoti augstas izmaksas resursu patērētājiem.	Regulators paskaidro, ka šobrīd tiek vērtēts, kādi regulējamo komersantu darbības efektivitātes kritēriji un stimuli būtu iekļaujami nozaru tarifu aprēķināšanas metodikās.	
13.	Konsultāciju dokuments	LTRK Ņemot vērā, ka enerģētikas nozare ir kapitālietilpīga un investīcijas tiek veiktas uz salīdzinoši ļoti ilgu laika periodu, lai nodrošinātu gan patērētāju, gan pakalpojumu sniedzēju pašāvību un darbības plānveidību, grozījumi nozares regulējumā būtu veicami, nosakot saprātīgus intervālus, kuros iesaistītās puses varētu paļauties uz Regulatora politikas nemainību, kā	Regulators piekrīt, ka regulatīvā satvara stabilitāte un paredzamība ir būtiska, taču to nevar uzskatīt par vienīgo apsvērumu, lemjot par regulatīvās vides attīstību. Personai nav pamata paļauties, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, un tiesiskās pašāvības princips neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu (skat., piemēram, Satversmes tiesas 2004.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.2004-03-01 9.3.apakšpunktu).	

³ National Energy Regulatory Council. Rate of return on investments (WACC). Pieejams <http://www.regula.lt/en/Pages/wacc-gas.aspx>

		arī, iespējams, jāveic ilgtermiņa investīciju projektu pārejas periodu noteikšanas kritēriji.	Regulators uzskata, ka ir būtiski nodrošināt, ka pārvērtētiem aktīviem tiek piemērota reāla kapitāla atdeve, savukārt nepārvērtētiem aktīviem nepieciešams piemērot nominālu kapitāla atdeves likmi. Izvērtējot grozījumu ietekmi kopumā, Regulators secinājis, ka grozījumu objektīvā nepieciešamība ir nozīmīga un tiesiskā regulējuma maiņa ir pamatota.	
14.	Konsultāciju dokuments	<p>LTRK LTRK aicina Regulatoru izvērtēt kopējo regulācijas birokrātisko slogu, lai pēc iespējas sekmētu enerģētikas nozares uzņēmumu tarifu samazināšanu un ievērotu enerģijas patērētāju intereses. LTRK apliecina vēlmi līdzdarboties, lai sasniegtu LTRK Pamatnostādnēs enerģētikas politikā nostiprināto, ka Regulatoram jānodrošina pietiekama kapacitāte, kompetence un neatkarība, lai aizstāvētu enerģijas patērētāju intereses un veicinātu enerģijas pakalpojumu attīstību.</p> <p>Ņemot vērā, ka LTRK biedru vidū ir iezīmējusies pamatota viedokļu atšķirība par konkrētajā jautājumā nozīmīgiem aspektiem, LTRK turpinās iekšējo diskusiju minētajā jautājumā, nepieciešamības gadījumā papildinot šajā vēstulē pausto pozīciju. Ievērojot minēto, aicinām turpmāk informēt LTRK par Regulatora plānotajām darbībām</p>	Regulatora uzdevums ir sabiedrības interešu līdzsvara sasniegšana ar pēc iespējas mazāku administratīvo slogu un iespējami pārskatāmā veidā. Regulators, izvērtējot grozījumu projekta variantu iespējamo ietekmi un citu alternatīvu ieviešanas iespējamību, kā arī ņemot vērā, ka grozījumu projekta mērķa sasniegšana ir objektīvi nepieciešama un būtiska vienlīdzīgu apstākļu nodrošināšanai, ir secinājis, ka atbilstošākais risinājums ir ietverts grozījumu projekta 2.variantā.	

		turpmākā kapitāla atdeves likmes aprēķina metodikas izstrādē.	
15.	Konsultāciju dokuments	<p>AS “Latvenergo” Lai pārliecinātos par kapitāla atdeves likmes atbilstību regulēto pakalpojumu nozares specifikai citās Eiropas Savienības (ES) valstīs, uzskatām, ka Regulatoram būtiski ir veikt salīdzinājumu ar citās valstīs (īpaši Latvijai pielīdzināmās Austrumeiropas un Centrāleiropas valstīs) noteiktajām regulēto pakalpojumu nozarēs piemērojamajām nominālajām un reālajām kapitāla atdeves likmēm un šāda pētījuma nepieciešamību paredzēt arī metodikā. Turklāt šādu praksi izmanto arī citu valstu regulatori. Piemēram, Lietuvas regulatora apkopotā informācija ir pieejama https://www.regula.lt/en/Pages/wac-c-electricity.aspx. Tā kā lielākajā daļā ES valstu regulācijas metodikas paredz izmantot vidēji izlīdzinātās ilgtermiņa likmes (piemēram, desmit vai pieci gadi), apsvērumi par to, ka dati tiek publicēti ar viena gada nobīdi vai kapitāla atdeve netiek noteikta katru gadu, nav pamatots.</p>	<p>Regulators seko līdzi regulēšanas praksei kapitāla atdeves pieejas piemērošanā tarifu noteikšanā un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā. Aprēķinot kapitāla atdeves likmes, tiek ņemtas vērā EERP apkopojumā iekļautās kapitāla atdeves likmes komponentu vērtības. Jāņem vērā, ka katrā valstī regulatīvā iestāde, nosakot kapitāla atdeves likmi, ņem vērā aktuālo situāciju nozarē valstī un risina konkrētus uzdevumus.</p> <p>Papildus Regulators paskaidro, ka EERP apkopojumā iekļauto bezriskā un citu procentu likmju novērtējumā nobīde var būt vairāk nekā gads (pat trīs līdz četri gadi atkarībā no regulēšanas cikla ilguma), jo daudzos gadījumos valstis apkopojuma pielikuma tabulās norāda nevis vērtības aprēķināšanas gadu, bet gan piemērošanas gadu. Tas nozīmē, ka aprēķinātās ilgtermiņa procentu likmes var atšķirties diezgan būtiski atkarībā no desmit vai piecu gadu perioda sākuma datuma.</p>
16.	Konsultāciju dokuments	<p>Gas Gas atkārtoti uzsver, ka, izstrādājot grozījumu projektu “Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2018.gada</p>	<p>Regulators seko līdzi regulēšanas praksei kapitāla atdeves pieejas piemērošanā tarifu noteikšanā un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā. Aprēķinot kapitāla atdeves likmes, tiek ņemtas vērā EERP apkopojumā</p>

		<p>13.augusta lēmumā Nr.1/23 "Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika" (turpmāk – grozījumu projekts), Regulators ir paredzējis dažādu mainīgo zemāko vērtību kombināciju, kā rezultātā Latvijai aprēķinātās un noteiktās nominālās un reālās kapitāla atdeves likmes ir vienas no zemākajām visā Eiropā, kas ietvertas Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes ziņojumā.</p> <p>Gasu aicina Regulatoru pirms grozījumu projekta apstiprināšanas veikt detalizētu salīdzinošo analīzi, kuras laikā būtu iespējams identificēt iemeslus, kādēļ situācija Latvijā būtiski atšķiras no situācijas citās Eiropas valstīs.</p>	<p>iekļautās kapitāla atdeves likmes komponentu vērtības. Jāņem vērā, ka katrā valstī regulatīvā iestāde, nosakot kapitāla atdeves likmi, ņem vērā aktuālo situāciju nozarē un risina konkrētus uzdevumus atbilstoši valsts situācijai.</p>	
17.		<p>SIA "Rīgas ūdens"</p> <p>Ierosinām līdz konsultāciju dokumentā noteiktajam Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikas grozījumu spēkā stāšanās noteiktajam datumam veikt grozījumus Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā, paredzot cenu izmaiņu korekcijas mehānismu RAB iekļautajiem pārvērtētajiem aktīviem, kuru pārvērtēšanas gads nesakrīt ar tarifu projekta gadu, papildus ņemot vērā arī tarifu apstiprināšanas periodu jeb ciklu.</p>	<p>Regulators piekrīt, ka atbilstoši grozījumi Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā ir nepieciešami un gatavos attiecīgu konsultāciju dokumentu. Vienlaicīgi šādu grozījumu nepieciešamība nav šķērslis grozījumu izdarīšanai Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā.</p>	
18.	Konsultāciju dokuments	SIA "Rīgas ūdens"	Ņemot vērā citu nozaru pieredzi, analizējot regulējamo komersantu finanšu pārskatos	

	<p>Informējam, ka Sabiedrība šobrīd ir uzsākusi aktīvu pārvērtēšanas procesu. Apstiprinot kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas kārtību atbilstoši Konsultācijas dokumentam, lai nodrošinātu šobrīd tarifu projektā apstiprināto kapitāla atdeves līmeni, Sabiedrības aktīvu vērtībai pārvērtēšanas rezultātā būtu jāpieaug par vairāk nekā 30%, kas Sabiedrības vērtējumā nav pamatoti un var radīt riskus Rīgas pilsētas ūdenssaimniecības infrastruktūras ilgtspējas nodrošināšanā, kā arī veicinās komersantus neveikt aktīvu pārvērtēšanu.</p>	<p>iekļauto informāciju⁴ par faktisko aktīvu vērtības pārskatīšanu, secināms, ka pārvērtēšanas (t.sk. pirmreizējās) rezultātā pārvērtēšanas rezerve mainās būtiski un vērtības palielinājums pārsniedz SIA “Rīgas ūdens” minēto novērtējumu 31% apmērā.</p>	
19.	<p>SIA “Rīgas ūdens” Papildus informējam, ka Metodikas 48.punkts nosaka, ka <i>RAB nosaka uz gada sākumu, attiecinot uz to tikai izmantojamās aktīvus vai to daļu, aprēķinos izmantojot iepriekšējā gada finanšu pārskata atlikušo bilances vērtību gada beigās. Regulējamo aktīvu bāzē neietilpst finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, kā arī pamatlīdzekļu vērtības daļa, kas finansēta no</i></p>	<p>Šādu grozījumu veikšanai tarifu aprēķināšanas metodikā Regulatoram jāveic papildu analīze, ņemot vērā, ka ES fondu finansēti aktīvi ir arī citās regulējamās nozarēs, kur spēkā ir līdzīgs regulējums.</p>	

⁴ AS “Conexus” 2018.gada finanšu pārskats http://www.conexus.lv/uploads/filedir/gada_parskats_2018_lv.pdf;

AS “Gaso” 2018.gada finanšu pārskats https://www.gaso.lv/uploads/filedir/Par_uznemumu/Finansu_parskati/2018_revidets_gada_parskats.pdf;

AS “Sadales tīkls” 2016.gada finanšu pārskats https://www.sadalestikls.lv/uploads/2018/01/GP_2016_LV.pdf;

AS “Latvenergo” 2010.gada finanšu pārskats https://www.latvenergo.lv/files/news/GadaParskats_finansu_17_06_LV.pdf.

		<p><u>valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta</u> un Metodikas 27.punkts nosaka, ka, <u>aprēķinot nolietojumu pamatlīdzekļiem, kas finansēti no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas saņemtas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, pamatlīdzekļu vērtību samazina par attiecīgās finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta vērtību, kas norādīta Komersanta bilances postenī "Nākamo periodu ienēmumi" un noteikta atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai kārtībai, kādā finanšu pārskatos atspoguļojams valsts, pašvaldību, ārvalstu, Eiropas Savienības, citu starptautisko organizāciju un institūciju finansiālais atbalsts (finanšu palīdzība), ziedojumi un dāvinājumi naudā vai natūrā.</u> SIA "Rīgas ūdens" pamatlīdzekļu, kas finansēti no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas saņemtas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, bilances vērtība 2018.gada 31.decembrī veido 86,2 milj. EUR jeb 31,9% no kopējās pamatlīdzekļu bilances vērtības. Atkārtoti vēršam uzmanību, ka iepriekš minētie</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Metodikas nosacījumi, izslēdzot tarifu projektā pamatlīdzekļus, kas finansēti no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas saņemtās finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, gan no RAB, gan nolietojuma aprēķina, ilgtermiņā nenodrošina pilnu izmaksu atgūšanas principu.</p> <p>Papildus uzsveram, ka Metodikas 41.punkts nosaka, ka Komersants, kurš tarifa projektā iekļauj kapitāla atdevi, tarifa projektā neiekļauj Metodikas 36.punktā noteiktos kredīta procentus.</p> <p>Ierosinām veikt Metodikas grozījumus, paredzot finansējumu pamatlīdzekļu atjaunošanai, kas finansēti no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas saņemtās finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta.</p>		
20.	Konsultāciju dokuments	<p>AS “Conexus Baltic Grid”</p> <p>Jau iepriekš, komentējot 2019.gada 30.maijā Regulatora izsludināto konsultāciju dokumentu par grozījumiem Regulatora 2018.gada 13.augusta lēmumā Nr.1/23 “Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika”, norādījām, ka likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (turpmāk – likums) 5.pants nosaka, ka <i>Regulatoram</i></p>	<p>Regulators uzskata, ka balstās uz atklātības principiem. Tika sarīkotas divas publisko konsultāciju kārtas, organizētas darba sanāksmes ar ieinteresēto personu pārstāvjiem, uz klausot viedokļus un priekšlikumus. Tā rezultātā Regulators sagatavoja precizētu Grozījumu projekta redakciju, kurā precizēts regulējums par diferencētas vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes piemērošanu, kā arī noteikts pārejas periods, kura laikā vidējās svērtās kapitāla</p>	

		<p><i>jādarbojas, lai veicinātu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību saskaņā ar taisnīguma, atklātības, neitralitātes, vienlīdzības un proporcionalitātes principiem.</i></p> <p>Uzsveram, ka arī precizētajā konsultāciju dokumentā nav apzinātas sekas un ietekme, ko radīs piedāvāto grozījumu pieņemšana. Piemēram, Regulators nav novērtējis prasību un izmaksu samērīgumu pret ieguvumiem, ko sniedz Regulatora piedāvātie grozījumi, nav veicis ietekmes uz makroekonomisko un uzņēmējdarbības vidi novērtējumu, kā arī ietekmes uz Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām par investīciju neaizskaramību novērtējumu.</p> <p>Līdz ar to neesam guvuši pārliecību, ka Regulatora darbība ir balstīta uz atklātuma principiem, kā tas noteikts likuma 13.panta otrajā daļā. Turklāt, ja Regulators jebkurā gadījumā plāno pieņemt tādu lēmumu, kas varētu arī neatbilst sabiedrības viedoklim, ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 48.panta otrajā daļā ietvertu, šādu lēmumu Regulatoram ir pienākums īpaši pamatot.</p> <p>Konsultāciju dokumentā ietvertu divu alternatīvo vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes piemērošanas kārtības risinājumu publiskā apspriešana ir nekorekta</p>	<p>atdeves likmes reālā izteiksmē piemērošana ir brīvprātīga.</p> <p>Arī divi alternatīvie grozījuma projektu varianti radās, darba sanāksmē uz klausot komersantu pārstāvju izteiktās bažas saistībā ar diferencētās likmes piemērošanas sarežģītību un piemērošanai nepieciešamās uzskaites nodrošināšanas grūtībām. Tādējādi, piedāvājot apspriešanai divus iespējamus variantus, ir iespēja gan detalizētākā pakāpē informēt sabiedrību par tiesiskā regulējuma attīstības perspektīvām, gan vispusīgāk izziņāt sabiedrības viedokli par konkrētajiem jautājumiem.</p>	
--	--	--	--	--

		<p>pēc būtības, jo ieinteresētajām pusēm nerada priekšstatu par paredzamo grozījumu redakciju. Apspriešanai nododams būtu viens normatīvā akta projekts vai arī uz katru nozari atsevišķi attiecināms normatīvā akta projekts. Divu versiju vienlaicīga publiskā apspriešana nespēj sniegt pārlicību par potenciālo grozījumu pienācīgu izvērtējumu un to ietekmes pamatojumu, jo sevišķi attiecībā pret dažādo ietekmi uz katru no nozarēm. Turklāt konsultāciju dokuments nesatur Regulatora vērtējumu par vienkāršotas pieejas kapitāla atdeves likmes piemērošanu, uz regulējamām nozarēm attiecinot dažādas vidējās svērtās kapitāla atdeves likmes to reālajā vai nominālajā izteiksmē, nepamatojot savu skatījumu par atšķirīgo attieksmi.</p> <p>Ņemot vērā minēto, Sabiedrības ieskatā būtu veicama atkārtota publiskā konsultācija, Regulatoram nodrošinot efektīvu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā, kurā pirms grozījumu pieņemšanas normatīvajā aktā tiktu apspriests viens kvalitatīvi un ar atbilstošu ietekmes novērtējumu pamatots dokuments, kurš nodrošinātu nediskriminējošas attieksmes piemērošanu pret regulējamām nozarēm, kapitāla atdeves likmes noteikšanas</p>		
--	--	--	--	--

		procedūras pārredzamību un no sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju izmantotās grāmatvedības politikas neatkarīgu un nediskriminējošu attieksmi.		
21.	Konsultāciju dokuments	AS “Conexus Baltic Grid” Vienlaikus Sabiedrība aicina Regulatoru sākotnēji veikt detalizētu salīdzinošo analīzi ar citu valstu noteiktajām regulēto pakalpojumu kapitāla atdeves likmēm, kas ļautu gūt pārlicību par kapitāla atdeves likmes atbilstību starp nozares uzņēmumiem citās valstīs. Rīcība būtu līdzīga kā vienotās ieejas tarifa atsauces cenas ⁵ noteikšanas gadījumā, kurā netiek ņemtas vērā tādas izmantoto indikatoru un atsauču vērtības, kas būtiski pārsniedz vai ir būtiski zem konkrēto indikatoru un atsauču kopu vidējās vērtības.	Regulators seko līdzi regulēšanas praksei kapitāla atdeves pieejas piemērošanā tarifu noteikšanā un kapitāla atdeves likmes aprēķināšanā. Aprēķinot kapitāla atdeves likmes, tiek ņemtas vērā EERP apkopojumā iekļautās kapitāla atdeves likmes komponentu vērtības. Jāņem vērā, ka katrā valstī regulatīvā iestāde, nosakot kapitāla atdeves likmi, ņem vērā aktuālo situāciju nozarē un risina konkrētus uzdevumus atbilstoši valsts situācijai.	
22.		LSUA Izteikti šādi priekšlikumi: 1) Neattiecināt Metodiku uz siltumapgādes uzņēmumiem vismaz līdz brīdim, kad būs izstrādāta un apstiprināta Siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika jaunā redakcijā, kas ļaus izvērtēt kapitāla atdeves likmes piemērošanas attiecībā uz siltumapgādes uzņēmumiem ietekmi;	Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika nosaka likmes aprēķināšanas un piemērošanas kārtību. Regulators ir izstrādājis konceptuālo ietvaru par kapitāla atdeves pieejas ieviešanu siltumapgādes tarifu aprēķināšanas metodikās (konsultāciju process sākts 2018.gadā). Turpinot diskusijas par tarifu aprēķināšanas metodiku pilnveidošanu, netiek plānots mainīt konceptuālo ietvaru par kapitāla atdeves aprēķināšanu.	

⁵ Komisijas Regula (ES) 2017/460 (2017.gada 16.marts), ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām

		<p>2) iesniegt detalizētu izvērtējumu un analīzi, kā konkrēti kapitāla atdeves likmes piemērošana ietekmēs siltumapgādes uzņēmumu tarifu apmēru salīdzinājumā ar šobrīd piemēroto 10% peļņas likmi no kopkapitāla;</p> <p>3) ja peļņas apmērs kapitāla atdeves likmes piemērošanas rezultātā salīdzinājumā ar tarifu, kas aprēķināts atbilstoši šobrīd spēkā esošajai metodikai samazinās, iesniegt detalizētu izvērtējumu un analīzi, kas pamato peļņas samazināšanas pamatojumu un nepieciešamību, tai skaitā izvērtējumu, kā peļņas samazināšana veicina konkurenci un nozares attīstību;</p> <p>4) iesniegt detalizētu izvērtējumu un analīzi, kas pamato nepieciešamību paredzēt vienotu tiesisko regulējumu enerģētikas nozarē apstākļos, kad enerģētikas nozares uzņēmumi atrodas būtiski atšķirīgās faktiskajās situācijās (jo īpaši siltumenerģijas ražošanas uzņēmumi, kuri siltumenerģiju pārdod par Regulatora apstiprinātu tarifu, salīdzinājumā ar, piemēram, dabasgāzes apgādes uzņēmumiem, kas darbojas brīvā tirgus apstākļos).</p> <p>Valsts pārvaldei ir pienākums savā darbībā ievērot tiesiskas valsts pamatprincipus, tostarp tiesiskās palāvības principu un tiesiskās</p>	<p>Attiecībā uz tiesiskās palāvības principu un tiesisko attiecību noteiktības un stabilitātes saglabāšanu norādāms, ka tiesiskās palāvības princips nedod pamatu indivīdam pašauties, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, un tas neizslēdz valsts iespēju grozīt pastāvošo tiesisko regulējumu (skat., piemēram, Satversmes tiesas 2004.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.2004-03-01 9.3.apakšpunktu). Tomēr tiesiskās palāvības princips prasa, lai, atkāpjoties no iepriekšējā tiesiskā regulējuma, tiktu noteikta saudzējoša pāreja uz jauno regulējumu. Prasība nodrošināt pēc iespējas saudzējošāku pāreju uz jauno tiesisko regulējumu ir nozīmīga, jo personai, kurai jaunais regulējums tiks piemērots, ir jānodrošina iespēja pienācīgā kārtā tam sagatavoties (skat., piemēram, Satversmes tiesas 2005.gada 16.decembra sprieduma lietā Nr.2005-12-0103 24.punktu). Pretēja pieeja novestu pie valsts nespējas reaģēt uz mainīgajiem dzīves apstākļiem. Ievērojot minēto, kā arī to, ka jaunais regulējums paredz noteiktu pārejas periodu, nav pamata uzskatīt, ka Regulators, pieņemot grozījumus kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā, rīkotos pretēji valsts pārvaldes darbību reglamentējošiem principiem.</p> <p>Papildus jāvērs uzmanība, ka Satversmes tiesa, vērtējot Regulatora kā nacionālās regulatīvās iestādes kompetenci un pilnvaru apmēru (2010.gada 20.janvāra lēmums lietā Nr.2009-14-01), ir secinājusi, ka jēdziens “cena”, kas Regulatoram ir jānosaka, ir saprotams kā cenas noteikšanas mehānisms.</p>	
--	--	---	---	--

	<p>noteiktības principu. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka tiesiskās noteiktības princips uzliek valstij pienākumu nodrošināt tiesisko attiecību noteiktību un stabilitāti, kā arī ievērot tiesiskās paļāvības principu, lai veicinātu indivīda uzticību valstij un likumam. Likums “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” piešķir Regulatoram tiesības izstrādāt tarifu aprēķināšanas metodiku. Regulatora izstrādātajam tiesiskajam regulējumam ir jābūt tādām, kas nodrošina, ka lietotāju izdarītie tarifu maksājumi sedz ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošina sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti. Minētais likums paredz Regulatora kompetenci noteikt tarifu aprēķināšanas metodiku un noteikt tarifus, un nav pamata šīs speciālā likuma normas tulkot paplašināti, attiecinot šo kompetenci arī uz tarifa aprēķinā iekļaujamo komponentu (likmju) noteikšanu. Ievērojot tiesisko regulējumu, Regulators apstiprina tarifu aprēķināšanas metodi, savukārt sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs Regulatora noteiktajās formulās “ievieto” nepieciešamās komponentes (piemēram, gadu skaitu, cenas, procentu, nodokļu un citas likmes). Šīs komponentes iegūst pats sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs</p>	<p>Ievērojot likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, uz jēdzienu “tarifi” būtu pamats attiecināt identisku interpretāciju. Jāņem vērā, ka, lai noteiktu tarifu noteikšanas mehānismu, jānosaka arī tarifu veidojošo sastāvdaļu jeb komponentu aprēķināšanas kārtība, pretējā gadījumā nebūtu iespējama pamatotu sabiedrisko pakalpojumu tarifu noteikšana. Izvērtējamajos apstākļos kapitāla atdeves likme tiešā veidā ietekmē tarifu apmēru un Regulatoram ir būtiski šā rādītāja noteikšanā līdzsvarot gan komersanta, gan sabiedrības tiesiskās intereses. Satversmes tiesa minētajā lēmumā ir atzinusi, ka iestāde nevar atteikties veikt kādu darbību tikai tādēļ, ka tās pienākums to veikt nav tieši minēts kādā konkrētā normatīvajā aktā, ja šāds pienākums izriet no vispārējām tiesību normām un personai ir tiesības uz to, ka šāda darbība tiks veikta. Ievērojot visu iepriekš minēto, Regulatoram noteiktā kompetence noteikt tarifus un tarifu aprēķināšanas metodiku ir interpretējama plašāk, ar to saprotot arī tādu aprēķinu un pozīciju (likmju) noteikšanu, bez kurām nav iedomājama tiesiski un ekonomiski pamatotu tarifu apstiprināšana.</p>	
--	---	--	--

	<p>savas saimnieciskās darbības rezultātā, balstoties uz faktiskiem apstākļiem un reāli pastāvošajām izmaksām. Attiecīgi šīs komponentes, ko izmanto tarifa aprēķinā, ir individuālas, objektīvi pamatotas un uz faktiskajiem apstākļiem balstītas.</p> <p>Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 19.panta otrā daļa paredz Regulatora kompetenci izvērtēt tarifu veidojošo izmaksu pamatojumu un attiecīgi vai nu apstiprināt tarifu (ja izmaksas ir pamatotas), vai noraidīt to (ja izmaksas nav objektīvi pamatotas). Taču nevienā minētā likuma normā nav noteiktas Regulatora tiesības noteikt konkrētas, fiksētas izmaksas, kas izmantojamas tarifa aprēķinā.</p>		
--	--	--	--

Purviņa, 67097249

Priekšsēdētājs

R. Irklis